

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת שמות****"כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשי" - מאמר ב**

"ויאמר ה' אל משה בְּמִדְבַר לָךְ שָׁב מִצְרָיִם כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשִׁי" (שמות ד טו).
בפ"י רש"י (שם) בד"ה כי מתו כל האנשים - מי הם דתן ואבירם. חיים היו, אלא שירדו מנכסיהם, והעני חשוב כמת (נדרים ז ב, סד ב) עכ"ל.

א-

בספר ערוגת הבשם (פרק התשיעי) בד"ה מספר השלשה, לדעת הקדמונים הוא ראשון להקרא מספר, מפני שיש בו זוג ונפרד, שתי קצוות ואמצעי, או ראש תוך סוף. **ואמרו שעל השלשה יצדק לומר כל לא על פחות ממנו.** ומן השנים הכי נכבד כי הוא כולל השנים ואינו נכלל בפניהם. ומפני היות מלת כל צודקת במספר הזה כאמור לכן הוא מאד נעלה ובו בחרו השרפים לקלס את בוראם ית' בקדושה משלשת, וברכת כהנים משלשת, ואז"ל (שבת פח א) בריך רחמנא דיהב אורין תליתאי לעמא תליתאי בירחא תליתאי ע"י תלתאי. ולדעת הרבים האומרים שהשנים תחלת המספר, הנה בשלשה התחזק המספר והחוט המשלש לא במהרה ינתק, עכ"ל.

בספורנו (תולדות כו לב) בד"ה ויקרא אותה שבעה. קרא את הבאר שבעה מפני שהיה מקום שביעי שבו חפרו באר. **ג' של אברהם שסתמו פלשתים כאמרו "וכל הבארות סתמום פלשתים"** (שם טו), **ולא יאמר כל בפחות מג',** וג' של יצחק שהן עשק שטנה ורחובות (שם כ-כ) וזה היה הז' שקראוהו שבעה, עכ"ל.

בספר יאיר אור להמלבי"ם (ערך כל) **בלשון הכתוב לא יבא מילת הכללות "כל" על מספר פחות משלשה, שעל שני נושאים ישמש בלשון שניהם** וכו', ומוזה אמרו במד"ר (בראשית ז י) "ויהי רעב בכל הארצות" (מקץ מא נד) בשלשה ארצות וכו', "את כל אשר עשה ה'" (יתרו יח א) בירידת המן ובבאר ובעמלק, עכ"ל.¹

ב-

סוטה (מז ב) משמת יוסי בן יועזר כו'. מאי אשכולות, אמר רב יהודה אמר שמואל: איש שהכל בו, ע"כ.
ובפ"י רש"י (שם) בד"ה שהכל בו - תורה באמתה ואין דופי ושכחה ומחלוקת, עכ"ל.

בספר סדר הדורות (תנאים ואמוראים אות י) במשנה פ"ט דסוטה (מז ב) משמת יוסף בן יועזר ויוסי בן יוחנן בטלו האשכולות, פי' רש"י איש שהכל בו תורה ויראת חטא וגמילות חסדים כן פי' רש"י בתמורה (טו ב) וכו'. וצ"ע מני"ל דשלשה דברים, דלמא תורה וגמילות חסדים או תורה ויראת חטא. ונראה על פי מ"ש בספר ערוגת הבושם (פ"ט) וז"ל, מספר ג' לדעת הקדמונים הוא ראשון להקרא מספר מפני שיש בו זוג ונפרד ב' קצוות ואמצעי, או ראש ותוך וסוף ועל ג' יצדק לומר כל ולא על פחות, לכן השרפים מקלסין בקדושה משולשת וברכת כהנים משולשת ואורייתא תליתאה לעם תליתאי בירחא תליתאי עכ"ל.²

לכן פי' רש"י אחר שדרשו אשכולות איש שהכל בו דהכל לא נופל על פחות מג', על כן ג' דברים היו תורה ויראת חטא וגמילות חסדים. ובחיבורי הגדול יישבתי עם זה ענינים רבים, ויצאתי בזה חוץ לגדרי בחיבורי זה כי הוא נצרך מאד, עכ"ל.

ולהמתבאר דתיבת כל מתפרש רק על שלשה, צ"ב מה שכתב בפ"י רש"י כי מתו כל האנשים דקאי על דתן ואבירם והא הם היו רק שנים. **גם צ"ב** דמיעוט אנשים שנים, א"כ תיבת כל לכאורה מיותרת.

ג-

ונראה בישוב דברי רש"י בהקדם מה שאמרו בתורת כהנים (אות רמז) "כי יכה כל נפש" (אמור כד יז), להביא את שהכה ויש בו כדי להמית, ובא אחר והמית הר"ז חייב, עכ"ל.

ובמלבי"ם (שם) "כי יכה כל נפש", סתמא זו כר"י בן בתירה דסובר בב"ק (י ב, כו ב) וסנהדרין (עא א) בהכה י' בני אדם בזה אחר זה הרעים.

ואתי שפיר גם לפי האבן עזרא מש"כ "המבקשים", משום דאף שכבר מתו ממש, מ"מ השורש של האבות נמצא בבנים ונחשב כאילו עדיין הם מבקשים.

¹ והנה מש"כ בספורנו דלא יאמר "כל" בפחות מג', וכוונתו במש"כ בתורה, וכן מה שכתב ביאיר אור דבלשון הכתוב לא יבא מילת הכללות כל על מספר פחות משלשה, והוא על "כל" שכתוב בתורה. ע"י בתויו"ט (פרה פ"ב סוף מ"א) וכלן שעשו וכו', ניחא טפי הו"ל למתני ואם עשאן כו', דכיון שאין כאן אלא שנים טבילה והזאה לייש שפיר למתני "כלן" אבל וכו', עכ"ל.
² ע"י רש"י חולין (נד א) בד"ה בכלוא וצ"ע, ויש ליישב.
³ ולפי מה שנתבאר יש עוד הוכחה, דחיים היו אלא שירדו מנכסיהם, משום דאם מתו ממש ליש כאן תיבת "כל", דעל שנים לא יצדק למיכתב "כל", וכמשנתי.
⁴ זוהר (פנחס ר"ט ב).
⁵ ע"י באמרי אמת ליקוטים (תהלים קה ל) מש"כ על פי דבריו.